

Wyrok z dnia 8 kwietnia 2008 r.

I BP 44/07

Nagrody są świadczeniami, których przyznanie zależy wyłącznie od uznania pracodawcy i nie wchodzi w skład wynagrodzenia zaliczanego na poczet przyrostów wynagrodzeń przewidzianych w art. 4a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1995 r. Nr 1, poz. 2 ze zm.).

Przewodniczący SSN Józef Iwulski (sprawozdawca), Sędziowie SN: Roman Kuczyński, Herbert Szurgacz.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 8 kwietnia 2008 r. sprawy z powództwa Joanny A. przeciwko Wojskowej Specjalistycznej Przychodni Lekarskiej Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej w B. o zapłatę, na skutek skargi strony pozwanej o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia - wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 4 października 2005 r. [...]

o d d a l i ł skargę i zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 225 zł (dwieście dwadzieścia pięć) tytułem zwrotu kosztów postępowania.

U z a s a d n i e

Wyrokiem z dnia 20 maja 2005 r. [...] Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Białymstoku w sprawie z powództwa Joanny A. przeciwko Wojskowej Specjalistycznej Przychodni Lekarskiej Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej w B. o zapłatę zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1.543,22 zł tytułem wynagrodzenia za pracę wraz z ustawowymi odsetkami od kwot 110,23 zł, licząc odpowiednio od dnia 9 lutego 2002 r., 9 marca 2002 r., 9 kwietnia 2002 r., 9 maja 2002 r., 9 czerwca 2002 r., 9 lipca 2002 r., 9 sierpnia 2002 r., 9 września 2002 r., 9 października 2002 r., 9 listopada 2002 r., 9 grudnia 2002 r., 9 stycznia 2003 r., 9 lutego 2003 r. i 9 marca

2003 r. Ponadto, Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 186,92 zł tytułem odsetek za zwłokę w wypłacie wynagrodzenia za pracę oraz kwotę 450 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że powódce przysługiwało dodatkowe wynagrodzenie roczne za 2003 r. Ze względu na wypłatę należności „w zwłoce”, powódka miała prawo żądać zapłaty odsetek od wypłaconej kwoty w wysokości 186,92 zł. Ponadto, na pozwanym spoczywał obowiązek realizacji podwyższenia wynagrodzenia za okres od dnia 1 stycznia 2001 r. zgodnie z art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1995 r. Nr 1, poz. 2 ze zm.). Pozwany wypłacił powódce w 2002 r. trzykrotnie (w czerwcu, wrześniu i grudniu) jednorazowe nagrody pieniężne na łączną kwotę 3.000 zł. Obowiązujący u pozwanego regulamin wynagradzania przewiduje możliwość wypłacania pracownikom jednorazowej nagrody za czynności dodatkowe, nadmierne obciążenie pracą lub czynności ponad normę czasu pracy. Przedmiotowe nagrody zostały wypłacone z zysku wypracowanego w ramach działalności komercyjnej. Tego typu nagrody były przez pozwanego wypłacane także przed wejściem w życie art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. Nagrody pieniężne wypłacone pracownikom w 2002 r. zostały zaksięgowane jako nagrody z zysku i potraktowane przez pozwanego jako realizacja obowiązku podwyższenia wynagrodzenia zgodnie z ustawą z dnia 16 grudnia 1994 r. W ocenie Sądu Rejonowego, znamienne jest, że pracodawca uprzednio podjął wypłatę nagrody pieniężnej, a dopiero następnie - wyłącznie w ostatnim rozkazy datowanym na dzień 11 grudnia 2002 r. - wskazał, iż wypłacone należności stanowią realizację obowiązku wynikającego z ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. Ponadto - w ocenie Sądu Rejonowego - tak przekonujące uzasadnienie decyzji pracodawcy o przyznaniu nagrody pieniężnej, które precyzyjnie odpowiadało regulaminowym przesłankom przyznawania takiej nagrody „za wykonywanie dodatkowych czynności wykraczających poza zakres obowiązków”, „za nie naganą pracą, wykonywanie dodatkowych czynności wykraczających poza zakres obowiązków i pozyskiwanie dodatkowych źródeł finansowania”, „za duże zaangażowanie w świadczenie usług komercyjnych i tworzenie pozytywnego wizerunku firmy na lokalnym rynku usług”, wskazuje, że przyznanie nagrody pieniężnej było uzasadnione wypracowanymi środkami. Zdaniem Sądu Rejonowego, zaliczenie w rozkazy z dnia 11 grudnia 2002 r. wypłaconych kwot na poczet podwyższenia wynagrodzenia można logicznie powiązać z dość późno

stwierdzonym (dopiero pod koniec roku) brakiem środków na podwyżki wynagrodzeń z kontraktu zawartego z NFZ. Nie zmienia to jednak charakteru wypłaconych kwot, których celem było rozdysponowanie wypracowanych środków na nagrody. Zróżnicowanie wysokości nagród pieniężnych wypłaconych poszczególnym pracownikom oraz niepokrywające się z terminami miesięcznych płatności wynagrodzeń terminy wypłat tych nagród, definitywnie przesądzają o charakterze wypłaconych kwot wyłącznie jako nagród pieniężnych przyznanych zgodnie z obowiązującym regulaminem wynagradzania. Z tego względu, w ocenie Sądu pierwszej instancji, wypłacenia powódce należności tytułem nagród pieniężnych nie można uznać za dokonanie podwyższenia wynagrodzenia w ramach realizacji obowiązku wynikającego z ustawy.

Wyrokiem z dnia 4 października 2005 r. [...] Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku oddalił apelację pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego oraz zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 225 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą. Podtrzymując ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu pierwszej instancji, Sąd Okręgowy wywiódł, że wskazanie przez pracodawcę tytułu, na podstawie którego dokonał dwóch pierwszych wypłat nagród pieniężnych, było formą złożenia jednostronnego oświadczenia woli. Skoro zaś odwołanie takiego oświadczenia nie nastąpiło, to nie było podstaw do zaliczenia tych nagród na poczet należnego powódce dodatkowego wynagrodzenia. Powołując się na wynikającą z art. 80 k.p. zasadę, że wynagrodzenie przysługuje za pracę wykonaną, Sąd Okręgowy zaznaczył, iż na początku grudnia 2002 r. wynagrodzenie powódki za okres przypadający od stycznia 2003 r. do marca 2003 r. nie było jeszcze wymagalne. Ponadto, pozwany nie wykazał, że wskutek uprzedniego udzielenia powódce ewentualnych zaliczek, zmniejszył jej wypłacane wynagrodzenie. Zaznaczając, że wynagrodzenie pracownika może wzrosnąć z różnych przyczyn, w tym w związku z otrzymaniem premii uznaniowej lub nagrody, Sąd Okręgowy podkreślił, że nagroda ze swej istoty ma charakter świadczenia jednorazowego, uznaniowego i co do zasady pracodawca nie powinien jej przyznawać w sytuacji, gdy nie ma środków na realizację podwyżek zagwarantowanych ustawą.

Pozwany złożył skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 4 października 2005 r., w której zarzucił jego niezgodność z art. 4a ust. 2 w związku z art. 2 pkt 2 i pkt 3 ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców. Skarżący w szczególności wywiódł w uzasadnieniu skargi, że

przy przyznaniu powódce nagrody w grudniu 2002 r. dyrektor zastrzegł, iż ta nagroda oraz pozostałe nagrody wypłacone w 2002 r., stanowią realizację obowiązku nałożonego przez ustawę z dnia 16 grudnia 1994 r. Według pozwanego, zgodnie z art. 2 pkt 2 tej ustawy pojęcie „wynagrodzenia” obejmuje wydatki pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze, wypłacane z tytułu zatrudnienia u przedsiębiorcy, obliczone według zasad statystyki zatrudnienia i wynagrodzeń określonych przez Główny Urząd Statystyczny jako „wynagrodzenia bez wypłat z zysku”. Na wynagrodzenia osobowe składają się więc - oprócz wynagrodzenia zasadniczego - między innymi premie oraz nagrody regulaminowe i uznaniowe. W art. 2 pkt 3 ustawy wyjaśniono, co należy rozumieć przez przeciętne miesięczne wynagrodzenie, a więc jest to iloraz wynagrodzenia (obejmującego te składniki) i przeciętnego miesięcznego zatrudnienia ustalonego zgodnie z obowiązującą metodologią GUS oraz liczby miesięcy za okres sprawozdawczy. Dla poparcia swego stanowiska skarżący powołał się na pogląd prawny wyrażony w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2006 r., III PZP 4/06 (OSNP 2007 nr 5-6, poz. 60), zgodnie z którym na poczet przyrostów wynagrodzeń przewidzianych w art. 4a ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. zalicza się wzrost wszystkich składników wynagrodzenia w rozumieniu art. 2 pkt 2 i pkt 3 tej ustawy, bowiem wprowadzone podwyżki nie miały na celu zwiększenia wynagrodzenia pracowników zgodnie z indywidualnym wkładem pracy, lecz podniesienie przeciętnego poziomu wynagrodzeń w poszczególnych zakładach o kwoty będące sumą kwot podwyżek indywidualnych, dla stworzenia nowej bazy wyjściowej negocjacji płacowych. Zdaniem pozwanego, taka wykładnia sposobu realizacji ustawy jest oczywista i „nie wymaga uprzedniego wydania uchwały, aby zmieniło się orzekanie w tej materii”. W ocenie pozwanego, nie ma znaczenia, z jakiego tytułu nastąpił wzrost wynagrodzenia powódki, a Sąd Okręgowy naruszył przepisy prawa materialnego w wyniku „szczególnie rażąco błędnej wykładni i niewłaściwego zastosowania prawa”.

W odpowiedzi na skargę powódka wniosła o oddalenie skargi i o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy wziął pod uwagę, co następuje:

W jednolitym i utrwalonym orzecznictwie uznaje się za niezgodne z prawem w rozumieniu art. 424⁴ k.p.c. tylko takie orzeczenie, które krzywdzi stronę przez roz-

strzygnięcie sprzeczne z rozumianym jednoznacznie przepisem prawa, regulującym określone uprawnienie lub obowiązek (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2005 r., II BP 3/05, OSNP 2006 nr 21-22, poz. 323 oraz z dnia 18 stycznia 2006 r., II BP 1/05, OSNP 2006 nr 23-24, poz. 351) albo orzeczenie wydane w następstwie oczywistych błędów sądu, spowodowanych rażącym naruszeniem zasad wykładni prawa lub standardów orzekania, co można stwierdzić „na pierwszy rzut oka”, bez wnikania w szczegóły sprawy i bez potrzeby prowadzenia głębszej analizy prawniczej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2006 r., IV CNP 25/05, OSNC 2007 nr 1, poz. 17 oraz z dnia 14 grudnia 2006 r., I BP 13/06, Monitor Prawa Pracy 2007 nr 5, s. 253), lub orzeczenie zawierające rozstrzygnięcia wyraźnie sprzeczne z przepisami prawa, których interpretacja, zastosowanie lub niezastosowanie nie powinny sprawiać istotnych trudności na gruncie powszechnie obowiązujących zasad wykładni lub stosowania prawa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2006 r., I BP 10/06, OSNP 2007 nr 19-20, poz. 274). Nie jest niezgodne z prawem takie orzeczenie, wobec którego skarżący wskazuje przepisy, które mogą być różnie interpretowane w oparciu o przekonujące argumenty (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2006 r., II BP 6/05, OSNP 2007 nr 3-4, poz. 42). Z tego względu wybór jednej z możliwych interpretacji przepisów prawa, choćby okazała się ona nieprawidłowa, nie oznacza niezgodności orzeczenia z prawem, rodzącej odpowiedzialność odszkodowawczą państwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 2006 r., I BP 1/06, OSNP 2007 nr 15-16, poz. 216).

Na rozbieżności w orzecznictwie, dotyczące składników wynagrodzenia, które mogą być brane pod uwagę przy określaniu przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia nie niższego od kwot wskazanych w art. 4a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r., szczegółowo wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu powołanej uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 20 lipca 2006 r., III PZP 4/06. W uchwale tej Sąd Najwyższy stwierdził, że na poczet przyrostów wynagrodzeń przewidzianych w powołanej ustawie zalicza się wzrost wszystkich składników wynagrodzenia w rozumieniu jej art. 2 pkt 2 i 3. W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy wyraźnie stwierdził, że pojęcie „wynagrodzenie” nie ma w tej ustawie innego znaczenia niż ustalone przez doktrynę i orzecznictwo. Obejmuje więc obowiązkowe, wypłacane okresowo świadczenie ze stosunku pracy o charakterze przysparzająco-majątkowym, należne pracownikowi od pracodawcy za wykonaną pracę, odpowiednio do jej rodzaju, ilości i jakości. Tak pojmowane wynagrodzenie jest kategorią zbiorczą, obejmującą różne

składniki i nie może być ograniczane do wynagrodzenia zasadniczego i pochodnych od niego dodatków. Z brzmienia art. 4a ustawy wynika zatem, że przy ustalaniu, czy pracodawca wywiązał się z obowiązku podwyższenia wynagrodzenia o określoną kwotę, należy uwzględnić wszystkie otrzymane przez pracownika kwoty pieniężne i wartość świadczeń w naturze z tytułu wynagrodzenia za pracę. Podwyżka wynagrodzenia na podstawie art. 4a ustawy mogła polegać na wprowadzeniu specjalnego dodatku „podwyżkowego”, jak również wynikać ze wzrostu istniejących składników wynagrodzenia, wprowadzenia nowego składnika lub składników, wprowadzenia dodatku i wzrostu istniejących składników wynagrodzenia łącznie itd.

Z przytoczonych motywów nie wynika wszak, że na poczet wzrostu wynagrodzenia gwarantowanego ustawą dopuszczalne jest jednostronne zaliczenie przez pracodawcę (i to z mocą wsteczną) udzielonych uprzednio pracownikom nagród pieniężnych, które nie są świadczeniami przysługującymi „obowiązkowo”. Wręcz odwrotnie nagrody (tzw. okolicznościowe) są świadczeniami, których przyznanie zależy wyłącznie od uznania pracodawcy, a więc nie są przyznawane „obowiązkowo” (nie mają charakteru roszczeniowego), czyli nie wchodzi w skład wynagrodzenia za pracę w znaczeniu przyjętym przez orzecznictwo i doktrynę. Tej kontrowersyjnej kwestii powołana uchwała więc jednoznacznie nie przesądza.

Z poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, którymi Sąd Najwyższy jest związany przy ocenie zasadności skargi (art. 398¹³ § 2 k.p.c. w związku z art. 424¹² k.p.c.), wynika, że pozwany pracodawca wypłacił w czerwcu, wrześniu i grudniu 2002 r. nagrody „za wykonywanie dodatkowych czynności wykraczających poza zakres obowiązków”, „za nie naganną pracę, wykonywanie dodatkowych czynności wykraczających poza zakres obowiązków i pozyskiwanie dodatkowych źródeł finansowania”, „za duże zaangażowanie w świadczenie usług komercyjnych i tworzenie pozytywnego wizerunku firmy na lokalnym rynku usług”. Dopiero, przyznając nagrodę w grudniu 2002 r., zastrzegł, że wszystkie trzy nagrody zostają zaliczone na poczet ustawowej podwyżki. Takie ustalenia pozwalają ocenić, że Sąd drugiej instancji (podobnie Sąd Rejonowy) nie dokonał rażąco błędnej wykładni przepisów ustawy, gdyż zasadnie przyjął, iż wypłata nagród nie miała żadnego związku z realizacją spoczywającego na pracodawcy ustawowego obowiązku podwyższenia wynagrodzeń. Zaskarżonego wyroku nie sposób uznać za niezgodny z prawem w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c., tym bardziej, że Sąd odwoławczy ustosunkował się do prawnej argumentacji pozwanego zamieszczonej w jego apelacji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia

10 maja 2006 r., III BP 2/06, OSNP 2007 nr 9-10, poz. 127), a wyrok został wydany przed podjęciem przez Sąd Najwyższy uchwały w powiększonym składzie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2007 r., I BP 17/06, OSNP 2008 nr 7-8, poz. 93).

Z tych względów skarga podlegała oddaleniu, o czym Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 424¹¹ § 1 k.p.c., zasądzając od pozwanego na rzecz powódki koszty postępowania wywołanego wniesieniem skargi na mocy art. 98 § 1 k.p.c.

=====